

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies octavus et nonus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1865 [erschienen] 1866

Caput II. An caput S. Dionysii Areopagitæ Longipontina abbatia possideat,
et an quæpiam saltem illius pars in ducatu Luxemburgensi non sit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72229)

LECTORE
C. B.

CAPUT II.

An caput S. Dionysii Areopagitæ Longipontina abbatia possideat, et an quæpiam saltem illius pars in ducatu Luxemburgensi non sit.

Penes se esse
Areopagitæ
caput Longi-
pontini mo-
nachi, ut in-
strumentum

Indiœcesi Suessionensi situm est Ordinis Cisterciensis monasterium, quod Longus pons nominatur; hujus alumni, penes se esse, asseverant S. Dionysii Areopagitæ caput, Constantinopoli in Franciam a Nivelone, Suessionensi episcopo, seculi XIII initio delatum, sibi que abs hoc datum. In supellectili nostra litteraria exponens, qui sacrum illud pignus ad Longipontinos monachos pervenerit, exstat instrumentum, a monasterii dicti Priore et duobus religiosis ejusdem presbyteris die 30 Januarii anni 1690 signatum, ac nobiscum communicatum. Illud itaque, antequam meam de sacro illo apud laudatos cenobitas asserto pignore promam sententiam, integrum huc e lingua Gallica, qua conscriptum est, in linguam Latinam a me conversum transcribo. Sic habet: Frater Carolus Josephus Cottin, facultatis Parisiensis Baccalaureus in Theologia, abbatiæ S. Mariæ Longi-pontis Ordinis Cisterciensis in diœcesi Suessionensi Prior, omnibus has præsentibus litteras visuris salutem in Domino, qui est admirabilis in Sanctis suis et qui omnia eorum ossa servat, notum facimus, nos a reverendissimo nostro abbate generali Cisterciensi per litteras, quas Parisiis die XXIII præsentis mensis Januarii scribere ad nos fuit dignatus, requisitos, ut ipsi probationes, notitias documentaque de S. Dionysii Areopagitæ capite, quod a quingentis annis in dicto nostro Longipontis monasterio religiose asservatur, digeremus ac litteris, commendaremus, obtemperandi dictique domini nostri reverendissimi desiderio satisfaciendi causa ad thesauri reliquiarum nostrarum locum, qui post summum ecclesiæ nostræ altare situs est, accessisse.

in quo de sacro illo thesauro nonnulla memorantur,

10 Ubi a dominis Nicolao Quinquet et Petro Lalouette, communitatis nostræ religiosi presbyteris, stipati post cæmonias, in casu simili requisitas et solitas, thecam eburneam, crystallis et figuris argenteis munitam, aperuimus; unde extraximus arcam parvam argenteam, filatim elaboratam, pollices decem longam et sex aut circiter latam, in cujus operculo exstat rosa aperta, quam circum characteribus Gothicis exarata sunt quatuor hæc Latina vocabula: CAPUT SANCTI DIONYSII AREOPAGITÆ et supra et circum prælatum operculum in parvis laminis argenteis exarati seu expressi characteribus Gothicis pariter sunt tres hi sequentes versiculi:

Areopagitæ Longus-pons nobilitatur
Felicis capite, quod in isto vase locatur,
Doctrinam vitæ cuius grex iste sequatur.

Et post factam dictæ arcule seu lipsanothecæ apertionem ei inclusa frustoque serici albi involuta invenimus capitis humani ossa una cum

sincipite seu fronte, occipite et duobus lateribus sine ulla fractura, et circum et, nulla re interposita, in dictis capitis ossibus, superius a loco auris sinistræ incipiendo, circumque totum per partem posticam eundo, distincte legimus quatuor isthæc Græce expressa seu exarata antiquo atramento vocabula, κεφαλή του αγίου Διονυσίου Areopagitæ.

11 Inter omnes Suessionenses episcopos Niveloni de Chirisiaco affectu particulari abbatiam Longi-pontis prosecutus est, cum esset filius Gerardi de Chirisiaco, Mureti dynastæ et Agnetis, qui anno MXXXI locum, nomine Longumpontem, qui tum parœcia, cujus erant dynastæ, existebat, Ordini Cisterciensi dederunt, ut ibidem edificaretur monasterium, quod Longipontis nomen retinuit: ubi semetipso dederunt, et ubi vitæ suæ reliquum in omnigenarum vitutum Christianarum exercitio transegerunt. Rex Philippus Augustus, cum ad recuperandam Terram sanctam ingentem exercitum anno MCCCII conscripsisset, eum Balduino, Flandriæ comiti, cum ipsamet sua majestas belli Anglici causa iter suscipere non posset, summo imperio moderandum dedit. Inter primos et maxime ardore incensos Franciæ antistites, qui hæc cruciatorum copiis sese junxerunt, S. Niveloni episcopus fuit. Hic Christianus exercitus, a recte, quæ in Palæstinam ducit, via declinans, ex occulto Dei judicio Constantinopolim versus, ut Alexio Juniori imperatori thronum, quem, ut omnibus notum est, avunculus ejus, Alexius Comnenus, usurparat, restitueret, sese convertit.

12 Comes Flandriæ Christianusque exercitus anno sequenti urbem Constantinopolitanam obsedit atque expugnavit. Pius episcopus Niveloni, diœcesim suam copiosorum civitatis hujus imperialis spoliolorum participem reddere desiderans, omnem curam, ut reliquiarum, quibus eam Orientis imperatores a Constantini Magni, illius fundatoris, ætate ditarent, partem recuperaret, adhibuit, cumque notabiliorum multitudinem obtinisset, partem earum in Franciam per personas fideles, quarum fidei eas consignavit, transmisit; partem autem alteram servavit, quam ipsemet in episcopalem suam urbem intulit, quamque, anno scilicet, uti e Galliæ Christianæ auctæ Scripturis tom. 9, col. 365 colligere fas est, 1205, ecclesiæ cathedrali, pluribus aliis ecclesiis et monasteriis distribuit, ac nominatim ad MONASTERIUM LONGI-PONTIS CAPUT BEATI DIONYSII AREOPAGITÆ ET CRUCEM DE LIGNO DOMINI asportavit. Sunt ipsamet verba Lætionum Breviarii Suessionensis, quæ leguntur in sacrarum reliquiarum festo, quod a tempore translationis illius solemniter quotannis per totam diœcesim Dominica, quæ mense Octobri Dionysii festum proxime excipit, celebratur, cum ecclesia Cathedralis ad Missam in antiqua Prosa canit.

Nostris tenent cœnobite
Caput Areopagitæ.

13 Est igitur constans totius Diœcesis Suessionensis traditio, verum capitis S. Dionysii Areopagitæ lipsanum in monasterio Longi-pontis asservari, ac quicumque de pretioso illo deposito dubitare, eadem etiam ratione de ecclesiæ cathedralis, celeberrimarum abbatiarum beatæ Mariæ et S. Joannis in vineis et plurium aliarum ecclesiarum secularium et Regularium civitatis

simulque a quo et qui

E

ad illos is pervenerit, exponitur,

F

fidem facit,

A civitatis et diœcesis Suessionensis, quæ plerasque suas reliquias e pii episcopi Nivelonis liberalitate possident, reliquiarum veritate dubitare posset. Porro cum pio isti præsulii difficile fuisset, in Franciam in Lipsanotheis diversis sacras omnes, quas Constantinopoli congregarat, reliquias asportare, credibile est, eum thecis omnes conjunctim inclusisse, utque alias ab aliis, cum advenisset, secernere posset, adscripto singulorum Sanctorum nomine notasse, ossibusque capitibus S. Dionysii Areopagite inscribi jussisse, aut inscripta reperisse litteris Græcis hæc, quæ ibidem sat distincte adhuc leguntur, vocabula : *Κεφαλή του αγίου Διονυσίου Αρεοπαγίτη*. In cujus ac omnium supra dictorum fidem hoc scriptum in compendiarie de re gesta litis formam, ut in tempore et loco et ubicumque congruum fuerit, usui esse possit, confecimus, quod signavimus signarique per duos nobis adstantes religiosos supra nominatos fecimus, ac communitatis nostræ sigillo munivimus die xxx Januarii anno MDCCLXXXVIII. Erat signatum F. Cottin Prior abbatie Longi-pontis, F. Nicolaus Quinquet, F. Petrus Lallouette.

asseverant,
idque inte-
grum re et-
iam vera,

B 14 Ita laudatum instrumentum; quod sane, penes se esse S. Dionysii Areopagite caput, a Longi-pontis monachis asseverari, imo et in diœcesi Suessionensi id credi, luculenter ostendit. Verum an re etiam ipsa sacrum illud pignus Longi-pontis monachi possident? Non est sane, cur Niveloni, Suessionensis episcopus, a quo id acceperunt, suspectus habeatur. Adhæc Breviarii Parisiensis Lectio quinta, ad tertiam Octobris diem de S. Dionysio Areopagita ab anno 1700 legi solita, sic habet: Caput ejus, (videlicet Dionysii Areopagite) in Constantinopolitana urbis imperiali capella repositum, a Balduino, qui primus e Latinis imperavit in Oriente, Niveloni Suessionum episcopo, illic tum degen-
ti, sub initium sæculi decimi-tertii donatum est; ii autem, qui dictam, aliasque Breviarii Parisiensis de Dionysio Areopagita Lectiones contexerunt, ea dumtaxat in hisce, quæ post accuratum ac diligens examinem veritati reppererunt consona, memoriæ prodidisse videntur; ut proinde, quod de Dionysii Areopagite capite, priusquam id Niveloni a Balduino traderetur, in

C imperiali urbis Constantinopolitanae capella reposito supra recitatis verbis tradunt, a veritate alienum verosimillime non sit. Quod cum ita habeat, sacrumque adeo illud pignus diu etiam, antequam Balduinus Constantinopolim occuparet, in imperiali urbis hujus capella asservatum verosimiliter fuisset, vel solus ille, quo asservatum tum fuerit, locus facit, ut minus, ne id, quod Dionysii Areopagite caput non erat, pro Sancti hujus capite Constantinopoli, fraude quapiam interveniente, fuerit habitum, sit timendum. Hinc porro jam fit, ut, cum etiam a Balduino idem illud, quod in imperiali capella jam dudum asservatum fuerat, Dionysii caput Niveloni et abs hoc deinde Longi-pontis monachis traditum indubie fuerit, re etiam ipsa penes hos esse sacrum illud pignus, sat verosimile appareat.

cum ea, quæ
Holloizius
verbis

15 Atque hoc quidem cum ita habeat, ea instrumenti jam dati verbis, utpote quibus integrum humanum caput indicatur, consecrarium insuper est, ut integrum etiam Dionysii Areopagite caput Longi-pontis monachi possideant. Halloizius quidem de Illustribus ecclesiæ Orientalis

Scriptoribus, qui sanctitate et eruditione primæ Christianæ seculo floruerunt, in suis in Dionysii Areopagite Vitam, a se contextam, Annotationibus pag. 241 cranium seu superiorem capitis S. Dionysii Areopagite partem in ducatus Luxemburgensis pago, nomine Aquila, asservari tradit; verum id a vero alienum apparet. Ut de re ferri queat judicium, Verba ejus omnia, quæ huc spectant, lectori hic, utut proluxa, exhibeo. Sic habent: Sunt, qui dicant, hujus consecrationis (Dionysii Areopagite in episcopum) manu Paulli factæ memoriæ extare etiamnum in ditone Luxemburgensi, in pago Aquila. Abest hic pagus ab urbe Treviris horæ circiter itinere. Ibi exiguum est templum S. Dionysio Areopagite sacrum, et in eo ejusdem sancti cranium, aut potius cranii vertex, cujus in exteriori parte cernitur crux alba, cum cranii reliquum subnigrum sit. Hanc crucem Dionysio impressisse Paullum, dum eum consecraret, communior sermo est: quorundam tamen non tunc, sed dum aqua salutifera illum ablueret. Nam utroque in sacramento signum usurpari crucis in confesso est, et docet ipse Dionysius libro de Ecclesiastica Hierarchia cap. 2 B et v. Verumtamen illa Crux quæcumque demum sit, sive in Ordinibus, sive in Baptismo efformata; crux est transiens et extrinsecus tantum signans, non vero intus et usque ad ossa penetrans, iisque inhærens. Unde consequitur aut miraculo factum, ut Crux illa cutem pervaderet, cranioque insisteret: aut certe, ut modo nobis incognito sic impressa adhereret. Nam qui dicitur Character Sacramenti, ab ejusmodi cruce plane diversus est.

AUCTORE
C. B.

16 Ille enim non corpori, sed animæ in-primatur, eique indelebiter adherescit, ac tribus tantum in sacramentis confertur juxta illum Tridentini concilii canonem IX sessione septima: "Si quis dixerit in tribus Sacramentis, Baptismo scilicet, Confirmatione et Ordine non imprimi characterem in anima, hoc est, signum quoddam spirituale et indelebile (unde et iterari non possunt) anathema sit." At vero crux illa, quæ extrinsecus ab episcopo aut a Sacerdote efformatur, corporale signum est et debile et omnibus sacramentis commune. Tertia vero sententia de tempore impressæ crucis est Joannis Bertelii abbatis Epternacensis, qui in sua Lutemburgensi Historia, summo cranio impressum Crucis signum a D. Paulo Apostolo refert, cum ab eo jam episcopus in Gallias cum benedictione ablegaretur. Verum hæc sententia teneri non potest, nisi si dicatur Dionysius bis in Galliam esse missus, semel a Paulo, semel a Clemente post Paulli mortem. Missum autem a Paulo, nullæ anti- quæ litteræ vel minimum vestigium ostendunt: a Clemente autem, ut post liquebit, plurimæ. Meminit hujus cranii Arnoldus Rayssius in suo Hierogazophylacio, sive Thesaurò sacrarum Reliquiarum Belgii, pag. 349.

huc transcri-
ptis de Dio-
nysii cranio,

17 De eodem cranio et impressa cruce mecum communicarunt oculati testes Joannes Roberti S. Theologiæ doctor, et hic Duaci sacrarum litterarum tunc Professor, et P. Joannes Sebastianus Philosophiæ eodem tempore in Trevirensi academia magister: quorum hic quidem ea ipsa de causa Aquillam profectus rem diligentissime examinavit, atque ad me perscripsit: inter alia vero, eam crucem lævem esse ac minime porosam, tametsi, quod reliquum est cranii, porosum

alibi assero-
to, comme-
morat, vera
haud videan-
tur, verosimi-
liter possident

AUCTOR
C. B.

sum sit: deinde ex eo cranio, quod argento circumductum scutellam efficit, vinum a peregrinis adversus dolores capitis sumi solitum. Unde tam ob miraculorum copiam, quam ob gratias a Pontificibus concessas magno inibi esse in honore. Quod autem id cranium sive potius cranii suprema pars sit ipsius Areopagitæ, hoc indigenæ ex majorum suorum prisca traditione habere se asseverant, Unde vero aut quando acceperint, memoriæ proditum non habent. Ita hactenus Halloicius; ac eo quidem, quem citat, loco Areopagitæ cranii seu hujus saltem summitalis, quæ in ducatus Luxemburgensis vico Egel, Latine Aquila, asservetur, Rayssius meminit: verum nec hic, nec Halloicius quidquam, quo cranium illud Dionysii Areopagitæ esse, probatum det, in medium adducit. Quid si ergo, non Dionysii Areopagitæ, sed Dionysii, prope Parisios passi, atque ab hoc, ut supra docui, distincti, cranium illud sit? Utul habeat, cum equidem populari tantummodo, quod de Areopagitæ cranio, in vico Aquila servato, dicitur, traditione, sæpissime falsa, innitatur, anne illud, quod præterea unde et quando eo esset allatum, ignoratur, Dionysii Areopagitæ vere sit, dubium admodum esse atque incertum, necesse est. Quod cum ita habeat, aliudque nihil, Areopagitæ capiti, penes Longi-pontis monachos, uti jam dictis apparet, asservato, partem ullam deesse, suadeat, integrum etiam illud penes hos esse, verosimilius videtur.

APPENDIX

ALTERA

De Scriptis, quæ sub Dionysii Areopagitæ nomine circumferuntur.

C
Quæ sint
Scripta,
Areopagitæ
nomine cir-
cumferri
solita.

Ex Operibus, quæ a Dionysio Areopagita concinnata feruntur, alia adhuc estant; alia, si unquam exstiterint, jam deperdita, ex Operibus, eidem Dionysio adscriptis atque adhuc estantibus, in quibus citantur, dumtaxat innotescunt. Ac priora quidem libris quatuor, quorum primus de Cælesti Hierarchia, secundus de Ecclesiastica Hierarchia, tertius de Divinis Nominibus, quartus de Mystica Theologia inscribitur, Epistolisque insuper decem constant, quarum quatuor ad Cærum, una ad Dorotheum, una ad Sosipatrum, una ad Polycarpum, una ad Demophilum, una ad Titum, ac una denique ad Joannem Evangelistam data notantur. Quod autem ad Opera, modo non extantia, aut certe, si unquam exstiterint, jam deperdita, spectat, isthæc sex omnino constituerint libros, quorum primo de Theologia mystica, secundo de Anima, tertio de Hymnis divinis, quarto de Justo et divino Judicio, quinto de iis, quæ intelligentia et sensu percipiuntur, ac sexto denique de Hypotyposibus seu de Informationibus Theologicis fuerit tractatum. Porro libris adhuc estantibus, qui a Dionysio Areopagita fuerint contexti, a nonnullis adhuc Epistola ad Apollophanem, alteraque de obitu

Pauli ad Timotheum scripta, accensentur; verum cum et hæc, et illa indubitatas, uti inter eruditos convenit, suppositionis notas præferant, ac passim ab ipsismet Operum Areopagiticorum patronis Dionysio Areopagitæ abjudicentur, binis hisce lucubrationibus præteritis, sintne aliæ supra recensitæ atque adhuc estantes, a Dionysio Areopagita, cujus nomine inscribuntur, profectæ, dumtaxat fere controvertitur.

Ac alii quidem, quorum opinio a seculo sexto aut certe septimo ad seculum usque sextum decimum apud omnes fere, paucis dumtaxat subinde reclamantibus, invaluit, Scripta illa omnia Dionysio Areopagitæ, cujus nomen præferunt, esse attribuenda, arbitrantur: alii contra, nec ipsi numero pauci, qui seculo sexto decimo ac serius floruerunt, Opera illa universa, etsi etiam ipsemet auctor per ea, quæ scribit, Dionysium Areopagitam sese loco non uno prodant, penitus abjudicant, eaque adulterina huicque Sancto nostro esse supposita, pronuntiant. Hisne ergo, an illis assentiendum sit, in hac Appendice discutere aggredior. Ac mihi quidem Opera, quæ Dionysii Areopagitæ nomen proferunt, vere Sanctum hunc non habere auctorem, longe probabilius apparet; ut autem hanc meam opinionem stabiliam, non omnia, quæ apud auctores, idem ante me opinatos, passim inveniuntur, rationum momenta adducam, sed ut hic, quantum fieri poterit, brevitati studeam, ea dumtaxat, quæ validiora existimaro. Id itaque, rationes interim, quæ pro dictis Operibus Dionysio Areopagitæ adscribendis militant, minime etiam in jam nunc subjiciendo tractatu neglecturus, ut præstem, a probando de Operibus illis, quod inde ad meam, quam jam indicavi, opinionem momentum non exiguum accessurum, putem. omnium prorsus Patrum, qui quatuor primis æræ Christianæ seculis floruerunt, silentio ducam initium, alia deinde, quæ eundem ad finem conducunt, argumenta adducturus. Ceterum e variis Operum Dionysianorum editionibus, quæ prodierunt, Corderiana anni 1633 ut plurimum me usurum, præmoneo, remque ipsam, cap. sequenti aggredior.

et quid in
hac Appendi-
ce præstan-
dum sit, ex-
ponitur.

CAPUT I.

An Dionysii Opera ab ullo e Patri-
bus, qui tribus primis æræ Chri-
stianæ seculis floruerunt, fuerint
citata.

Cum nullus prorsus Patrum, qui primo et secundo æræ Christianæ seculo floruerunt, Opera, sub Dionysii Areopagitæ nomine circumferri solita, citasse memoretur, idque ipsimet, qui Opera illa Sancto nostro adscribenda contendunt, fateantur, ad seculum tertium progredior. Hoc itaque offert duos, Origenem videlicet et Dionysium Alexandrinum. Ac priorem quidem, qui circa annum 250 floruit, Dionysium Areopagitam, aut hujus, si maxis, Opera citasse, posteriorem vero non tantum citasse, sed et Scholiis illustrasse, affirmant, qui, ut Sanctum faciant genuinum Operum illorum auctorem, decertant. Anne ergo id affirmantibus assentiendum sit, dispiciamus. Origenes, aunt, Homilia prima in S. Joannem sic scribit: In ipso enim,

Origenes Dio-
nysiana Ope-
ra, contra ac
contendant.